

Tunc venit Iesus à Galilea in Iordanem, ut baptizaretur ab eo: Ioannes autem prohibebat eum, dicens: † Ego à te debeo baptizari, & tu venis ad me? Respondens autem Per aquã Iesus, dixit ei: Sine modo: sic enim decet nos implere omnem iustitiam. Tunc dimisit eum.

Præfinito à patre tempore, cum prædicaret in deserto baptizaretq; Ioannes, venit ad eum Iesus, ut ab eo baptizaretur. Quo munere cum se indignum Ioannes censeret, Sine modo, inquit, sic enim decet nos implere omnem iustitiam i. consummatam. Est autem consummata iustitia cum quis seruo suo se subijcit: vel omnem iustitiam i. omnia patris mandata, quæ nos perficere æquum est & iustum.

Baptizatus autem Iesus confestim ascendit de aqua, & ecce aperti sunt ei cæli: Et vidit spiritum Dei descendentem sicut columbam, et venientem super se. † Et ecce vox de cælis, dicens. Hic est filius meus dilectus, in quo mihi complacui.

† 19. di. c.

Secundum

Mar. 1. b.

Inf. 17. b.

2. Pet. 1. d.

Dubiū est quo referatur, ei, an ad Ioannem, an ad Christum. Quidam putat ad Ioannem referri: propterea quod habet Marcus: Et statim ascendens de aqua, vidit cælos apertos, quod ad Ioannem refert: quod tamen ex cõtextu ad Iesum mihi referendum videtur. Paulò enim antè præcedit, Venit Iesus à Nazareth Galilææ, & baptizatus est à Ioanne in Iordane. Et statim ascendens de aqua vidit cælos apertos, & eo modo qui sequitur, vidit columbã descendentẽ, & manentẽ in ipso, ^{p. i. r. i. a. v. t. a.} sive ^{i. p. a. v. t. a.} legendum esset in se, Vox patris auditur, & spiritus sanctus descendit, ut iuxta Hilarium, ex eis quæ consummabatur in Christo, cognosceremus post aquæ laucrũ, & de cælestibus portis sanctum in nos spiritum inuolare, & cælestis nos gloriæ vnctione perfundi, & paternæ vocis adoptione, Dei filios fieri, cum ita dispositi in nos sacramenti imaginẽ ipsis rerũ effectibus veritas præfigurauerit.

CAPVT QVARTVM.

CHRISTVS post quadragenarium ieiunium cum diabolo dimicans, super panis, præcipitij, & adorationis tentatione ipsum superavit: Inde penitentiam prædicans, piscatores in apostolatũ vocat, & varios curat languores.

Tunc

TVnc ꝑ Iesum ductus est in desertū à spiritu, totū ꝑ Mar.
retur à diabolo ꝑ. Et cū ieiunasset quadraginta i. b.
diebus et quadraginta noctibus, postea esurijt. Luc. 4. a.

Ductus est Iesus Gracè ἀνάχων id est sub- ꝑ Exo.
latus & subuectus est siue subductus, ἀναχῶν enim est 34. d.

sursum tollere: quo verbo Christiani vtūtur pro ad cœlestia contēplanda euehere: quomodo hic sumi potest, vt spiritu sancto impulsore ad desertum subductus dicatur: nimirum ad cōtemplandum. Nec obstat quod subditur, vt tentaretur à diabolo. Nam ipsum vt rei euentū, non finem dicit. Tentatur itaque vt doceremur nuper renatos in christo, siquidē vsum rationis habuerint, parare se oportere aduersus diaboli tētationes, quē nihil mouit loci solitudo, vitaq; austerā, & planē ieiunia, quo minus Christū tentaret. Quare quō perfectiores Dei gratia erimus, eo nos magis ab eius insidijs cauere oportet. Cū ieiunasset quadraginta diebus, &c. moyses legē Iudæis laturus quadragenario ieiunio præparatur, nouam quoq; Christianus legem laturus Christus & ipse diebus totidē ieiunat. De ieiunia autem quadagesimali quid sciperint ecclesiæ luminaria, nō pigeat audire, si recenseam. Dicit nanq; Hiero. cōtra Montanū parte 1. epist. 4. Nos vnā quadagesimam secundū traditionem Apostolorum, toto anno tempore nobis congruo ieiunamus. Et Ambro, sermo. 25. & in quadagesima ser. 3. sic habet: Non enim fratres leue peccatū est fidelibus indictā quadagesimā à domino, nō ieiunare, & ieiunia cōsecrata vētris voracitate dissoluere. Scriptū est: Qui dicit se in Christo manere, debet sicut ille ambulauit, & ipse ambulare. Si ergo vis Christianus esse, debes quod Christus facere. Ille peccatū nō habebat, quadagesimā ieiunauit. Tu nō vis quadagesimā ieiunare, qui peccas? Ille pro nostris ieiunauit peccatis, qualis ergo apud cōscientiam tuā Christianus es, cū Christo pro te esuriēte, tu prædes: cū saluatore pro te ieiunāte, re ficeris: nō est ergo leue peccatū indictā violare quadagesimam. Aug. verò ser. 4. post domini. 2. 40. Sanctam quadagesimā abstinendo ipse dominus cōsecrauit. Totū nō obseruare, sacrilegiū est: ex parte aut violare, peccatū. Et Ignat. epist. 4. Quadagesimā nolite por nihilo habere, imitationem

✠. Ioan.
2. a.

tionem enim continet Dei conuersationis. Absit autem quòd tam priscū est, quòd tanta auctoritate constitutū, tanto ardore complexum: denique quòd propheticum, quòd Apostolicum, quòd diuinum est, ad vnius Epicurei suafum aboleatur. Plurima Tertullia. de ieiunio aduersus psychicos memoria digna protulit.

Et accedens tentator, dixit ei: Si filius Dei es, dic vt lapides isti panes fiant. Qui respondens ait: Scriptum est
 † Deut. 8. a. †: Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo quod procedit de ore Dei.

De offic.
ordina. c.
Inter ca-
tera.

Tentator hic dicitur $\pi\iota\pi\acute{\alpha}\xi\alpha\nu$, quòd experimentum vellet facere diuinitatis Christi, eumq; ad malū illicere. Non in solo pane viuit homo, sed in omni verbo. Potest hic verbum sumere more Hebraico pro quacunque re, vt sit sensus: Nō solo pane viuit homo, sed omni re, quam dominus ordinauerit. Si velis de vero Dei verbo intelligere, nihil dubium, quòd solo eius verbo absque alio alimento sustentari potest fidelis, vt Moyses bino quadragenario, & Elias vno. Id autem vult Christi responsio: Quid me vis ex lapidibus panem facere, cū me æternum patris verbum, si esuriam, solo verbo possit satiare pater. Hilarius etiam hoc videtur sentire. Sed Dominus inquit, non panem potius quàm salutem hominum esuriens, ait: Nō in solo pane viuit homo, Quia ipse nō solū homo, sed & Deus, licet vsque in temptationis diem cibo hominis abstineret, Dei tamen spiritu alebatur, ostendens non in pane hoc solitario, sed in verbo Dei alimoniam æternitatis esse sperandam.

Tunc assumpsit eum diabolus in sanctā ciuitatē, & statuit eū supra pinaculum templi, & dixit ei: Si filius Dei es, mitte te deorsum. Scriptū est enim: † quia angelis suis mandauit de te, & in manibus tollent te, ne forte offendas ad lapidē pedē tuū. Ait illi Iesus: † Nō tentabis dñm Deū tuum.

† Psal.
90. c.
Luc. 4. a.
† Deut.
6. c.

Sunt, qui hæc realiter & corporaliter facta fuisse dicant, & corporaliter assumptū in pinaculum, ac mox in montē: quòd alijs absurdū videtur, minusq; quadrare: cūm dicere videatur Euāgelista, factas in deserto fuisse rērationes. Sed vt ait Grego. Homil. 16. cū dicitur Deus homo vel in excelsum montē vel in sanctā ciuitatē à diabolo

hōlo assumptus, mens refugit credere, humane hoc audire aures expauescūt. Assumptio ista inquit Hiero: Non imbecillitate domini venit sed de inimici superbia, qui voluntatem saluatoris necessitatem putat. Hieronymus itaq; per visionem, has contigit tentationes asserit, nō quod vt malē Bucerus sentit, domino per Satanam sensus delusi fuerint, vt modō in templi pinaculo, modo in excelsō monte sibi videretur collocatus. Qui enim ludificari potuit tam perfecta anima. Satam autem dum rerum illarum ei species ponit ob oculos, arbitrabatur fortasse humano more delusum.

Iterum assumpsit eum diabolus in montem excelsum valde, & ostendit ei omnia regna mundi, & gloriam eorum, et dixit ei: Hęc omnia dabo tibi, si cadens adoraueris me. Tunc dixit ei Iesus: Vade Satana, Scriptum est enim:

† *Dominum Deum tuum adorabis, et illi soli seruias.*

† Deut.

6. c.

& .10. d.

Obserua igitur ante omnia, saluatorē experiri tentationes voluisse: vt discas tolerantia tentationū, solidifis in mū bene atq; honestē degēdæ vitæ esse fundamentū. Ilud etiā obserua, nō postulasse diabolū vt adoraretur, nisi cū regna mūdi pollicitus est. Verē enim honorū appetitio plena à deo auersio est. Dñm Deū tuū adorabis. Obserues etiam quod in prioribus quidē tentationibus patiēter dominus respōderit: vbi autē vidit ipsum impudenter Dei ad se adorationē attrahere, diuinumq; expetere honorem, tunc ipsum increpauit dicens: Vade Satana: dominū Deum tuum adorabis. ✨ Hilarius. Præbuit huius respōsionis effectū magnū nobis dominus exemplū, vt contēpta humane potestatis gloria, & seculi ambitione postposita, solū meminissimus Deū & dominū adorādum, quia omnis seculi honor diaboli sit negotiū. *Tunc reliquit eum diabolus, et ecce angeli accesserunt, et ministrabant ei.*

† Hilar.

Ibi.

Quod autem angeli ei ministrant, nobis etiam indicat angelos post victoriam ministraturos. Cuncta enim propter nos & facit & ostēdit dominus, cui veluti Deo semper angeli ministrant.

† *Cū autem audisset Iesus quod Ioānes traditus esset, secessit in Galileā et relicta ciuitate Nazareth, † venit et habi-*

† Mar.

1. b.

† Io. 3. c.

Luc. 4. c. habitauit in ciuitate Capharnaum maritima, in finibus
 Zabulon & Neptalim ut adimpleretur quod dictū est per
 † Isa. 9. a. † Terra Zabulon & terra Neptalim
 via maris, trans Iordanem Galilæe Gentium: populus qui
 ambulabat in tenebris vidit lucē magnam: & sedentibus
 in regione umbrae mortis, lux orta est eis.

Causam traditionis Ioannis in manus Herodis à Iu-
 dæis, præter eam quæ infra dicitur, refert Iosephus An-
 tiq. Iudaic. lib. 18. ca. 10. In hunc modū: Cumq; magni
 cōkursus ad Ioannē fierent, plebe talis doctrinæ auida,
 Herodes veritus ne tāta hominis authoritas defectionē
 aliquā pareret, quōd viderētur nihil non facturi ex eius
 cōsilio, iudicauit satius esse priusquā noui aliqd exorire
 tur illū tollere, quā rebus turbatis, serā pœnitentiā age-
 re: Itaq; victū illū missum in Macheruntē, illic occidi
 imperat, ideo Christus Ioāne in carcerato, relicta Naza-
 reth profectus est in Galilæā. Duæ sunt aut Galilææ. Io-
 seph. De bello Iudaic. lib. 3. ca. 2. quæ superior & infe-
 rior appellatur, easq; Phœnice & Syria cingūt. Discer-
 nit verò ab occidente Ptolemais territorij sui finibus, &
 quondā Galilæorū, nunc aut Tyriorū mons Carmelus:
 cui cōiuncta est Gabaa ciuitas equitum. A meridie autē
 Samaritis et Scytopolis vsq; ad flumē Iordanē. Ab orie
 te verò, Hippene & Gadaris, sed & Gaulanitis definit, q̄
 etiā regni Agrippæ fines sunt. Septétrionalis autē eius tra-
 ctus Tyro, Itēq; Tyriorū finibus terminatur. Inferioris
 quæ Galilææ lōgitudō, à Tyberiaide vsq; ad Zabulō, cui
 vicina est in locis maritimis Ptolemais, protēditur, latitu-
 dine aut patet à vico Xaloth, qui in magno cōposito
 est, vsq; ad Bersabē, vnde etiā superioris Galilææ latitu-
 do incipit, vsq; ad Baca vicū, qui terrā dirimit Tyriorū:
 Longitudo verò eius à Thella, vico Iordani proximo,
 vsq; ad meroth extēditur. Ingressus igitur christus Gali-
 læā, venit Capharnaū, vt ibi piscatores eligeret in præ-
 dicatores. Est aut Capharnaū, Nō Capharnaū vt quidā
 sciohi, Hebraismi aut ignari credunt, dicta à Caphar, qđ
 est villa ager vel vicus, non à Caper. Ciuitas est Galilææ
 prima in amœnissimo cāpo sic dicto, in quo eiusdē no-
 minis fons erupit, in Lacū Genezareth fluēs, à quo vrbs
 dicta

dicta est trans Iordanē Galilææ. Hoc nō mare, sed lacus est, in quem Iordanis influit : Sed Hebraico more omnis aquarum congregatio mare dicitur. De hoc lacu vide Plinium lib. 5. cap. 15.

Exinde cepit Iesus predicare & dicere: Pœnitentiam agite, appropinquabit enim regnum cœlorum. † Ambulans autem Iesus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres: Simonē qui vocatur Petrus, & Andræam fratrem eius, mittentes rete in mare (erant enim piscatores) & ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum. At illi continuo relinxis retibus, secuti sunt eum.

† Luc.

5. a.

Mar. 1. a.

Ab eodem orditur prædicationem suam Christus, à quo & Ioannes, vt consonantia vtriusq; ostendatur, sed & vt ostendat principium suum fuisse Ioannem, & nequaquam illi contrarium, vt pote prius de eo quispiam ferret testimonium, postquam ille statim veniret. Vidit duos fratres: quod fratres omnes esse oporteat, qui christum sequi desiderant & idem penitus sapere, & in idē tendere qui à Christo docentur, & in eius cupiunt doctrina proficere.

Et progressus inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedæi & Ioannem fratrem eius, in naui cum patre eorum, reicientes retia sua, & vocauit eos. Illi autem relinxis retibus et patre, secuti sunt eum.

Non incongruum est rumorem audisse, quo Petrus & Andræam elegerit in piscationem hominum, & omnes eius sequaces, nec ideo inuiti patrem & nauiculam cum retibus reliquisse, quibus victum proprijs quærent laboribus.

Et circuibat IESVS totam Galilæam, docens in synagogis eorum, et prædicans Euangelium regni, et sanans omnē languorem, et omnem infirmitatem in populo.

Prædicans Euangelium regni. Primū hic regni mentionē facit cœlestis & æterni, quod nunquā adhuc contigit, vt puerorum more homines huius breuiusculæ vitæ fastidiant, & æternam toto corde adipiscantur. Quamobrē apto Euangelij nomine vsus, pro futuri nuncij præmio, iuxta eius significationem nō indignum vti duxit.

Et

Et abiit opinio eius in totam Syriam, & obtulerunt ei omnes male habentes, varijs languoribus & tormentis comprehensos, & qui demonia habebant, & lunaticos & paralyticos, & curauit eos: & secuti sunt eum turbae multae de Galilaea & Decapoli, & de Ierosolymis, & de Iudaea, & trans Iordanem.

Exiuit itaque fama eius per omnes Galilææ finitimas regiones, quia diceretur & prædicare & docere inaudita, & ea miraculis confirmare, quæ etiam nullus ante eum fecerat. Quodq; lunaticos curaret, qui morbo comitali correpti sunt, sic dicti, quod eos qui interlunio nati sunt, ferè hic morbus inuadit.

CAPVT QVINTVM.

CHRISTVS in monte nouam legem insinuat, præcepta, consilia & nouæ legis perfectiones veteribus præfert, quantum nouam legem veteri præstare videt.

V Idens autem IESVS turbas, ascendit in montem, Et cum sedisset, accesserunt ad eum discipuli eius, & aperiens os suum, docebat eos dicens:

Mons iste putatur mons Thabor, transfiguratione & orationum ac Christi prædicatione percelebris, terminus sortis Zabulon, versus austrum, non longè à Nazareth. Ascendentem autem Christum, turbæ sequi non possunt: quia in monte contemplationis, non nisi à turba mundi segregatus ascendere potest. Ideo in monte docet, beatitudines neminem attingere posse, nisi qui à rebus humanis abstractus ad sublimia fuerit eleuatus.

‡ Luc.
6.c.

‡ *Beati pauperes spiritu, quoniã ipsorum est regnũ cœlorũ.* Pauperes spiritu, id est, qui afflictio & contrito corde sunt atque animo. Quia tamen non omnes qui afflictio sunt animo, beati sunt, melius est vt dicamus pauperes spiritu, studio ac voluntate tales, qui paupertatem & afflictionem, non agrè aut iniquè propter Deum ferunt: vel quia in humilitate primum, deinde in lucta, malorumque tolerantia, ac cæteris quæ hic describuntur. Quæ nisi in montem ascendamus, & proximè accedamus ad Christum, non facile intelligemus.

‡ *Beati*